

Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра органічної
хімії та технології
органічних речовин

Інноваційні хімічні технології органічних матеріалів. Частина 2. Отримання та дослідження властивостей органічних матеріалів

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

- Реквізити навчальної дисципліни

Рівень освіти	вищої	Другий	(магістерський)
Галузь знань		16 Хімічна та біоінженерія	
Спеціальність		161 Хімічні технології та інженерія	
Освітня програма		Хімічні технології синтезу та фізико-хімічні властивості органічних матеріалів	
Статус дисципліни		Нормативна	
Форма навчання		очна(денна)	
Рік підготовки, семестр		1 курс, весняний семестр	
Обсяг дисципліни		5 кредитів ЄКТС	
Семестровий контроль/ контрольні заходи		Залік письмовий/ МКР	
Розклад занять		Лекції 36 год., лабораторні 18 год., Самостійна робота 96 год.	
Мова викладання		Українська/Англійська	
Інформація про керівника курсу / викладачів		Лектор: доц., доц., к.х.н. . Бутова К.Д. ebutova@yahoo.com Лабораторні: доц., доц., к.х.н. Бутова К.Д. ebutova@yahoo.com	
Розміщення курсу		електронний кампус	

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

1.1. Мета навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти рівня “магістр” здатностей:

- Здатність використовувати результати наукових досліджень і дослідно конструкторських розробок для вдосконалення існуючих та/або розробки нових технологій і обладнання хімічних виробництв (K10);
- Здатність використовувати сучасне спеціальне наукове обладнання та програмне забезпечення при проведенні експериментальних досліджень і здійсненні дослідно конструкторських розробок у сфері хімічних технологій та інженерії (K11);
- Здатність ідентифікувати, аналізувати і з науково-обґрунтованою аргументацією планувати стратегію вирішення хіміко-технологічних проблем і задач виробництв органічних матеріалів, косметичних продуктів, харчових добавок (K15);
- Здатність використовувати сучасні методи досліджень, планувати і проводити наукові експерименти та вирішувати актуальні технічні задачі в галузі органічного синтезу (K16).

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти рівня “магістр” після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

- Здійснювати пошук необхідної інформації з хімічної технології, процесів і обладнання виробництв хімічних речовин та матеріалів на їх основі, систематизувати, аналізувати та оцінювати відповідну інформацію (ПР 2);
- Знання сучасних методів дослідження, приладів та обладнань, програмного забезпечення в галузі технологій органічних продуктів (ПР 8);
- Вміти використовуючи наукові знання синтезу органічних речовин, в умовах лабораторії або виробництва, для визначення даних до технічного завдання сформулювати мету виконання дослідження (створення нового об'єкту, напрямок вдосконалення існуючого, визначення або прогнозування ключових параметрів і властивостей системи та ін (ПР12).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Міждисциплінарні зв'язки: Матеріал кредитного модуля базується на знаннях, одержаних здобувачами вищої освіти рівня “магістр” при вивченні такої дисципліни: «Іноваційні хімічні технології органічних матеріалів. Частина 1. Функціональні матеріали та наносистеми», численних лабораторних практикумах і є завершальним у циклі

професійної і практичної підготовки та буде використаний у підготовці магістерської дисертації.

-

3. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Спектральні методи дослідження органічних сполук. Загальна характеристика
- Тема 2. Інфрачервона спектроскопія.
- Тема 3. Масс-спектрометрія.
- Тема 4. Ядерний магнітний резонанс.
- Тема 5. Стратегія і тактика органічного синтезу.
- Тема 6. Ретро-синтетичний аналіз.
- Тема 7. Описання стандартних властивостей органічних сполук.
- Тема 8. Оформленні результатів експерименту.
- Тема 9. Пошук джерел інформації та бази даних по будові та властивостям органічних сполук.

4. Навчальні матеріали та ресурси

1. Modern NMR Techniques and Their Application in Chemistry. A.I.Popov and K.Halenga, editors, "Marsel Dekker", New York, 1991, 665 pp.
2. М.Ю.Корнилов, Г.П.Кутров, Ядерный магнитный резонанс в химии. «Вища школа», Киев, 1985, 200 стр.
3. P.J.Hore, Nuclear magnetic resonance. Oxford University Press, Oxford, 1995, 90 pp.
4. Silverstein R.M. Spectrometric identification of organic compounds – N.Y.: Wiley, i. 2011, P. 557.
5. Prech E. Determination of the structure of organic compounds. – N.Y.: Wiley, i. 2006, P.480.
6. Hiraoka K. Fundamentals of Mass Spektrometry. – N.Y.: Springer, 2013. – P. a. 241.
7. Gross J. H. Massenspektrometrie. – Berlin: Springer. 2013. – S. 819.
8. Lee T. A. A Beginner's Guide to Mass Spectral Interpretation. – N.Y.: Wiley, i. 2003, P.480.
9. E.F.H.Brittain, W.O.George, C.H.J.Wells, Introduction to molecular spectroscopy. Academic Press, London, 1970, 386 pp.
10. R.E.Sievers, Nuclear magnetic resonance shift reagents. Academic Press, London, 1973, 410 pp.
11. J.Schraml, J.M.Bellama, Two-dimensional NMR spectroscopy. John Willey & Sons, New York, 1988, 220 pp.
12. The Basics of NMR. Joseph P. Hornak, Ph.D.
<https://www.cis.rit.edu/htbooks/nmr/nmr-main.htm>
13. Understanding NMR Spectroscopy. James Keeler
<https://books.google.de/books?hl=de&lr=&id=PKQlfaK4COoC&oi=fnd&pg=PR17&dq=understanding+nmr+spectroscopy+pdf&ots=ycOllk618N&sig=deMV80od6oB85Ntw8ltJvF30ytU#v=onepage&q&f=false>

14. E. J. COREY AND XUE-MIN CHELG Department of Chemistry
Harvard University, Cambridge, Massachusetts. THE LOGIC OF CHEMICAL
SYNTHESIS, 462pp.
15. Introduction to strategies for organic synthesis / Laurie S. Starkey. 2012, 360 pp.
16. The Synthesis and Characterization of Inorganic Compounds" W. L. Jolly
17. Experimental Organometallic Chemistry: A Practicum in Synthesis and
Characterization" A. L. Wayda; M. Y. Darensbourg

- **Навчальний контент**

18. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вичитування лекцій з дисципліни проводиться паралельно з виконанням здобувачами вищої освіти рівня "магістр" робіт лабораторного практикуму та розглядом ними питань, що виносяться на самостійну роботу. При читанні лекцій застосовуються засоби для відео конференцій Zoom та ілюстративний матеріал у вигляді презентацій, які розміщені на платформі Sikorsky-distance. Після кожної лекції рекомендується ознайомитись з матеріалами, рекомендованими для самостійного вивчення.

1. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1-2	<p>СПЕКТРАЛЬНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЧНИХ СПОЛУК. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА .....</p> <p>1.1. Електронні спектри поглинання .....</p> <p>1.2. Дисперсія оптичного обертання та круговий дихроїзм .....</p> <p>Літ.: 92-103, 203-218 [1].</p> <p>СРС: літ: 16-48 [2]</p>
3-4	<p>ІНФРАЧЕРВОНА СПЕКТРОСКОПІЯ .....</p> <p>2.1. Спектроскопія комбінаційного розсіювання світла .....</p> <p>Літ.: 284-340.[3].</p>
5-6	<p>МАС-СПЕКТРОМЕТРІЯ .....</p> <p>3.1. Типи йонів, що реєструються мас-спектрометром .....</p> <p>3.2. Деякі мас-спектрометричні правила .....</p> <p>3.3. Мас-спектри основних класів органічних сполук .....</p> <p>Літ.: 87-92, 96-102, 108-115 [4].</p>
7-8	<p>ЯДЕРНИЙ МАГНІТНИЙ РЕЗОНАНС .....</p> <p>4.1. Магнітні властивості ядер елементів .....</p>

	<p>4.2. Хімічне зміщення . . . . .</p> <p>4.3. Спін-спінова взаємодія . . . . .</p> <p>Літ.: 232-233 [5].</p>
9-10	<p>4.4. Хімічний обмін . . . . .</p> <p>4.5. Несиметричний обмін . . . . .</p> <p>4.6. Процеси релаксації . . . . .</p> <p>4.7. Ядерний ефект Оверхаузера (ЯЕО) . . . . .</p> <p>Літ.: 268-280.[6].</p>
11-12	<p>4.8. Лантаноїдні зміщуючі реагенти (ЛЗР) . . . . .</p> <p>4.9. Прилади для дослідження ЯМР . . . . .</p> <p>4.10. Векторна модель магнітного резонансу . . . . .</p> <p>4.11. Спектроскопія двовимірного ЯМР . . . . .</p> <p>Літ.: 595-630. [8].</p>
13-14	<p>Стратегія і тактика органічного синтезу.</p> <p>Літ.: 15-24, 27-70, 190-199 [14].</p>
15-16	<p>Ретро-синтетичний аналіз.</p> <p>Літ.: 124-127 [15].</p>
17-18	<p>Пошук джерел інформації та бази даних по будові та властивостям органічних сполук. Літ.: 487, 811[16].</p>

3. Лабораторні заняття

Лабораторні роботи мають на меті навчити здобувачів вищої освіти рівня “магістр” самостійно синтезувати органічну речовину, виділити її у індивідуальному вигляді та охарактеризувати сучасними методами і довести її будову. При цьому студенти мають навчитися:

- проводити глибоке очищення та абсолютацію органічних розчинників;
- видалення залишків кисню з органічних розчинників;
- зберігати особливо чисті органічні розчинники;
- синтезувати *трет*-бутиллітію;

- приготувати К-Na-сплав;
- гідрувати на каталізаторах Адамса та нікелі Реннея;
- робота у ампулах в органічному синтезі;
- робота з автоклавом в органічному синтезі;
- проведення фотохімічних реакцій у фотореакторі;
- робота із глибоким вакуумом;
- методи екстракції у системі рідина- тверда речовина.

Перелік можливих синтезів сполук для закріплення лабораторних навиків здобувачів вищої освіти рівня “магістр” :

1. Бромовання адамантану. Одержання 1-бромадамантану .
2. Карбоксилювання 1-бромадамантану. Одержання 1-адамантанкарбонової кислоти.
3. Етерифікація 1-адамантанкарбонової кислоти. Одержання метилового етеру 1-адамантанкарбонової кислоти.
4. Відновлення метилового етеру 1-адамантанкарбонової кислоти. Одержання 1-гідроксиметиладамантану.
5. Заміна гідроксильної групи 1-гідроксиметиладамантану на бром. Одержання 1-бромметиладамантану.
6. Бромовання 1-бромметиладамантану.
7. Одержання 1-бром-3-бромметиладмантану.
8. Фрагментація 1-бром-3-бромметил-адамантану.
9. Одержання 3,7-диметиленбіцикло[3.3.1]нонану.
10. Каталітичне бромовання адамантану. Одержання 1,3-дибромадамантану.
11. Фрагментація 1,3-дибромадамантану. Одержання 3-метилен-біцикло[3.3.1]нонан-7-ону.
12. Гідроліз 1-бромадамантану. Одержання 1-гідроксиадамантану

19. Самостійна робота здобувачів вищої освіти рівня «магістр»

<i>Вид СРС</i>	<i>Кількість годин на підготовку</i>
<i>Підготовка до лабораторних занять: повторення лекційного матеріалу, написання протоколів, проведення розрахунків, оформлення звітів з лабораторних практикумів</i>	<i>55 годин</i>
<i>Підготовка до МКР (Написання індивідуальної дослідницької пропозиції)</i>	<i>36 годин</i>
<i>Підготовка до заліку</i>	<i>5 годин</i>
<i>Разом</i>	<i>96 годин</i>

20. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

У звичайному режимі роботи університету лекції та лабораторні практикуми проводяться в навчальних аудиторіях. У змішаному режимі лекційні заняття проводяться через платформу дистанційного навчання Сікорський, лабораторні практикуми – у форматі відеоконференції Zoom. У дистанційному режимі всі заняття проводяться через платформу дистанційного навчання Сікорський, у форматі відеоконференцій Zoom. Відвідування лекцій та лабораторних практикумів є обов'язковим.

На початку кожної лекції проводиться опитування за матеріалами попередньої лекції із застосуванням інтерактивних засобів (Google Forms). Перед початком чергової теми лектор може надсилати питання із застосуванням інтерактивних засобів з метою визначення рівня обізнаності здобувачів за даною темою та підвищення зацікавленості.

Політика дедлайнів та перескладань: визначається п. 8 Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського

Політика щодо академічної доброчесності: визначається політикою академічної чесності та іншими положеннями Кодексу честі університету.

21. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю встановлюються відповідно до Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського:

1. Семестровий контроль: письмовий залік.

1. Лабораторна робота:

Ваговий бал – 6. Максимальна кількість балів на всіх лабораторних роботах дорівнює 30 балів.

Критерії оцінювання:

6 балів: Гарна робота, правильно оформлений протокол роботи та безпомилкове вирішення усіх завдань під час захисту роботи при наявності елементів продуктивного творчого підходу; демонстрація вміння впевненого застосування фундаментальних знань з органічної хімії при вирішенні контрольних завдань;

4 бали: Незначні помилки при виконанні лабораторної роботи або неправильно оформлений протокол та вирішення усіх завдань під час захисту роботи з незначними, неprincipовими помилками; наявність 1-2 помилок та 1-2 зауважень щодо вміння застосовувати фундаментальні знання з органічної хімії при вирішенні контрольних завдань та відповіді на теоретичні питання;

2 бали: Значні помилки при виконанні лабораторної роботи або неправильно оформлений протокол та під час захисту роботи вірне вирішення розрахункових вправ (але не менше 50 %); наявність принципових помилок у відповідях;

0 балів: Не виконання лабораторної роботи.

У разі недопущення до лабораторної роботи у зв'язку з незадовільним вхідним контролем (відсутність протоколу та написаних в ньому реакцій і розрахунків) нараховується штрафний (-1) бал.

2. Модульна контрольна робота

Кількість завдань цього виду – 1.

Модульна контрольна робота у вигляді індивідуального завдання: *дослідницької пропозиції* оцінюється в 40 балів.

Критерії оцінювання модульної роботи:

40 балів: «*відмінно*» – виконані всі вимоги до роботи, в тому числі дата здачі роботи;

30 балів: «*добре*» – виконані майже всі вимоги до роботи, або є несуттєві помилки, робота здана вчасно;

15 балів: «*задовільно*» – є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки, робота здана вчасно;

12 балів: «*достатньо*» – є суттєві недоліки щодо виконання вимог до роботи і багато помилок, робота здана невчасно;

0 балів: «*незадовільно*» – не відповідає вимогам до «задовільно»

ШТРАФНІ ТА ЗАОХОЧУВАЛЬНІ БАЛИ

Студенти, що набрали суму балів за семестр 42 і більше (0.6 рейтингу за роботу протягом семестру з обов'язковим виконанням РГР) можуть складати екзамен. Якщо семестровий рейтинг менше 42 бали потрібно додаткове опрацювання матеріалу з метою підвищення рейтингу (виконання необхідної кількості індивідуальних завдань).

Розрахунок шкали рейтингової оцінки з кредитного модуля:

Максимальна сума балів протягом семестру складає:

$$R_{\max} = 70 + 30 = 100 \text{ балів}$$

Попередня рейтингова оцінка має бути не менше 42 балів.

Лабораторні роботи – 30 балів.

МКР – 40 балів.

За семестр студент може набрати 70 балів. 0,6 від рейтингу становить 42 бали.

Тоді на залік – 30 балів.

4. Залік

На заліку студенти виконують письмову роботу. Кожне завдання містить одне теоретичне питання і чотири практичних. Перелік питань наведений у методичних рекомендаціях до засвоєння кредитного модуля. Кожне питання оцінюється у 6 балів.

Система оцінювання кожного питання:

6-5 балів: «*відмінно*» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

4-3 бали: «*добре*» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності);

2 бали: «*задовільно*» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки);

0 балів: «*незадовільно*» – незадовільна відповідь.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

22. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

- *Вимоги до оформлення, питання до МКР та заліку наведені у електронному кампусі*

Складено: доцентом кафедри органічної хімії та технології органічних речовин, доц., к.х.н. Бутовою К.Д.

Ухвалено: кафедрою органічної хімії і технології органічних речовин (протокол № 14 від 23.06.2024)

Погоджено: Методичною комісією хіміко-технологічного факультету (протокол № 10 від 21.06.2024)